

Krönika

Socialdemokraterna tar gruvlig hämnd på kommuner som säljer ut allmännyttan, skriver Axel Odelberg.

Rörelsens vendetta

Demokrati skulle kunna beskrivas som en ordning där människor snällt böjer sig för beslut som går dem emot, under förutsättning att de fattas enligt principen en medborgare – en röst.

Bland skaran av länder som kan göra anspråk på att styras i demokratisk ordning finns dock bara ett enda där den principen gäller rent bokstavigt, nämligen i Schweiz. På övriga håll råder olika former av representativa system, det vill säga principen en parlamentsledamot – en röst. Det betyder att det då och då fattas beslut som saknar stöd från en majoritet av medborgarna. Till exempel beslutet att lägga ned Barsebäck eller att höja bensinskatten med 25 öre för ett par år sedan.

En del riksdagsbeslut som fattats i strid med en sannolik medborgarmajoritet har beställts av socialdemokratiska partikongresser som den guds-nådeliga prostitutionslag som trädde i kraft vid årsskiftet och sedan trixats igenom riksdagen med olika former av kohandel.

Eftersom de kommunala hyresfastigheterna är en del av den maktapparatur som Rörelsen byggt upp, vill inte regeringen låta den kommunala demokratin ha sin gång.

Eftersom socialdemokratin sedan länge förväxlat Rörelsen med det svenska folket eller möjligen inte bryr sig om distinktionen

uppfattar den mähända ingen motsättning mellan folkets vilja och de socialdemokratiska partikongressernas. Maktfullkomligt har s tuffat fram genom riksdagen och lockat upp ömsom folkpartiet, ömsom centern och ömsom vänstern på triumfvagnen för att vid lämpligt tillfälle knuffa av dem igen.

Nu fungerar denna taktik inte längre lika smidigt. Efter motgångarna i det senaste valet har socialdemokratin blivit för liten för att kunna dominera som förr. Såväl motståndare som anhängare till Rörelsen har beklagat den rörga parlamentariska situation som valet i höstas skapade. I själva verket har i varje fall alla icke socialdemokrater anledning att jubla. Det senaste valet gjorde Sverige mer demokratiskt.

Det mest konkreta uttrycket för denna nyordning utgör det miljöpartiintierade riksdagsbeslutet nyligen om att småföretag ska få undanta två anställda från turordningsreglerna vid avskedanden. Med största sannolikhet är det ett beslut som stöds av en majoritet bland väljarna och nu tvingas den socialdemokratiska regeringen böja sig och genomföra en reform mot sin vilja i en av Rörelsens verkliga hjärtefrågor. Demokratin triumferar över socialdemokratin, så att säga.

Frustrationen över detta bakslag går inte att ta miste på. LO:s annonskampanj mot miljöpartiets motion dröp av desperata överdrifter och Mona Sahlin reagerade med hela den dåliga förlorarens varnande bitterhet på denna delvisa återställare av en gammal omhuldad s-aterställare. Men skam den som ger sig. Det partiet förlorat på gungorna får man ta igen på karusellen. I Stockholm tappade sossarna makten till de borgerliga som snabbt börjat infria vallöftet att sälja ut de kommunala bostadsföretagen och omvandla kommunens hyresfastigheter till bostadsrätter.

Eftersom de kommunala hyresfastigheterna är en del av den maktapparatur som Rörelsen byggt upp under sin långa dominans, vill inte regeringen låta den kommunala demokratin ha sin gång. Två nya lagar ska hindra kommuner från att uppfylla borgerliga vallöften, dels en som kräver att tre fjärdedelar av hyresgästerna säger ja till bildandet av en bostadsråtsförening istället för hålften som hittills, dels en som reducerar statsbidragen till kommuner som säljer sina bostadsföretag.

Socialdemokratin böjer sig inte gärna för beslut som går den emot. Ens om de fattats i demokratisk ordning.

14 maj 1999

AXEL ODELBERG

axel.odelberg@telia.com

Relationsprat eller rörförstärkare?

En utmärkt samlevnadsbok har sänkts av en infam och politisk kritik, menar Knut Carlqvist.

Den 5 maj intervjuas i Dagens Nyheter rocksångerskan Chrissie Hynde som förklarar varför hon inte har några kvinnliga musiker i sitt band:

Om det var fem Chrissie Hynde i bandet så skulle man bara kunna glömma att få nån javla skiva inspelad. När kvinnor möts blir det alltid "Ringde han? Gjorde han? Vad hände?" och sådant. Medan jag aldrig efter tjuo år hört killar låta så. De kommer in, byter strängar, sätter upp sina effektdoxar och snackar rörförstärkare. Helt fokuserade.

Könspolitik

Marie Eenfeldt
Leva ihop
Folkhälsainstitutet, 1999

Hynde har passerat de 50 och är ingen dununge. Vänder man till sennesidan hittar man Cecilia Torudds *Ensamma mamman* och *Cathy* som bägge spelar på könsskillnaderna. Men längst bak, på Insidan, sågades samlevnadsboken *Leva ihop*, tänkt att gå ut i 100 000 exemplar till landets gymnasier. Författaren, Marie Eenfeldt, hade påstått att män är resultatniriktade och handlingsbenägna, kvinnor däremot mer relationsniriktade.

Inga medfödda skillnader?

Det var det Nationella sekretariatet för genusforskning som ryckte i tåterna. Det finns nämligen inte några medfödda skillnader mellan män och kvinnor:

Olikheter mellan könen presenteras som något givet som man inte ska försöka ändra, utan bara anpassa sig till och lära sig hantera. Denna hållning går på tvärs mot de jämställdhetsansatningar som det råder en bred politisk enighet om i Sverige

skrev sekretariatet i ett brev till utgivaren, Folkhälsainstitutet. Det var inte sant, men chefen, Agneta Dreber, vek sig förstås omedelbart inför presskampanjen.

Uppståndelsen är obegriplig. Skulle jag kritisera *Leva ihop* för något vore det för eftergifter åt tidsandan, slutkapitlet om global etik är svårsmält i sin naivitet. Annars tar boken upp mycket som ska tas upp, som hur föräldrar abdikerar och varför det är nödvändigt för en tonåring att möta motstånd. "Handlar vuxnas rättigheter bara om att få röka, köpa ut sprit på systemet, köra bil, komma hem när man vill och ligga med vem man vill? Och vågra lyda andra vuxnas inskränkta regler?"

Tonåringars driftslutelse är ett övergångsfenomen, ett prövande av gränserna. Utsträcks tonårsperioden till fyllida 30 uppstår bekymmer. En del blir aldrig vuxna.

Var mans kvinna...

Vuxenhet är att veta vem man är och stå emot föreställningar som förmedlas via media och reklam. Så gillar män som regel kvinnors kroppsdofter och kvinnor med hull, päpekar Eenfeldt, inte avmagerade modeller. Kvinnor behöver inte duscha två gånger om dagen och knapra salladsblad.

Politiker har svårt att uppge sin allmakt, föreställningen att människor är oändligt formbara och att barnuppfostran är en industriell verksamhet.

Ett växande problem för unga flickor är *vestibulit*, smärtsam överkänslighet i de yttre könsdelarna. Den härleds till typiska tidsfenomen, ivrigt tvättande och parfymering (så kallad intimhygien), troskydd och oförberedda samlag. Det påpekas att svampinfektionerna är svåra att komma åt till följd av p-piller. Industrin – media som kosmetika – skapar inte bara problem utan också sjukdomar. Flickor har större nytta av sådana handfasta råd än av genusforskningens allmänna skuldbeläggande av män.

Det bästa avsnittet rör familjebildningen. "Alla förändringar, som följer med att få barn, brukar

komma som en chock för en oförberedd ung man." Ja, den erfarenheten har väl fler än jag gjort. Eenfeldt berättar enkelt om varför det måste vara så och att sexlivet inte blir vad det har varit. Att tvinga sig till samlag är förödande. Hon förordar allmänt att man anpassar sig till kvinnans sexuella lust. Men det noteras av ingen, vad som i stället upprört sinnena är en passus om att kvinnor som ofta är trötta någon gång kan tillmötesgå honom av ömhet. Relationen får inte bra av att han ständigt avvisas. Det finns ett givande och ett tagande.

Hur det bör vara

Sekretariatets kritik är politisk, boken ska tala om för ungdomar hur det bör vara, inte hur det är. Att Eenfeldts exempel är "förörkligt igenkännliga" visar bara att hon är ovetenskaplig, sådana får inte anföras utan att det förklaras varför och hur fel det är, om det nu trots allt är så. Sekretariatet vill förbjuda uppfattningen att könsskillnaderna till del är medfödda: "Genom hela boken ges exempel på olikheter som presenteras som biologiskt grundade, inte som socialt och kulturellt konstruerade skillnader möjligen att förändra. Det senare är grundtanken i hela det forskningsfält som vi benämner genusforskning, vars rön helt ignoreras." Hur skulle det vara om genusforskarna försökte bevisa sin "grundtanke" innan de började servera sina "rön"?

Marie Eenfeldt har lång erfarenhet från fältet, både från barnpsykiatri och familjerådgivning. Ändå tassar hon mycket försiktigt. Hon är praktiker, sekretariatet består av genusvetare. Brevet till Dreber undertecknades av en statsvetare och en idéhistoriker. Vad vet de om samlevnad?

Politikernas rätt att styra

De som forskar på samlevnadsområdet, psykologer, läkare och biologer, ställer sig i stort bakom Eenfeldt. Det är de politiska vetenskaperna, och då främst feministerna, som angriper utvecklingspsykologin (Nancy Chodorow med flera) och sociobiologin. Men de får förstås det politiska etablissemangen i ryggen.

Politiker har svårt att uppge sin allmakt, föreställningen att människor är oändligt formbara och att barnuppfostran är en industriell verksamhet. Kibbutzen är ännu utopin. Vad genusforskarna försvarar som sin skenbara radikalism är inte kvinnorna, utan politikernas rätt att styra och ställa med folk ändå in i srummet.

Sekretariatets skrivelse är verkligen infam: "I *Leva ihop* är huvudbudskapet att män och kvinnor är som dom är, och att relationen mellan könen kan ses frikopplad från det samhälle vi lever i", heter det. Vad Eenfeldt i själva verket skriver om är svårigheten att få en parbildning att fungera under det tryck som "samhället" av idag utövar.

...var kvinnans man?

KNUT CARLQVIST